

Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/ Studievejledning

ved
Dansk Institut for Gymnasiepædagogik
Syddansk Universitet

Holberg Programmet
Refleksion
Fordybelse
Handling

Gymnasiepædagogik
Nr. 7. 2000

GYMNASIEPÆDAGOGIK

Nr. 7

Januar, 2000

Redaktør: Finn Hauberg Mortensen (DIG)

Tel: (+45) 65 50 31 29

Fax: (+45) 66 15 56 70

E-mail: Finn.Hauberg.Mortensen@dig.sdu.dk

Udgivet af

Dansk Institut for Gymnasiepædagogik

Syddansk Universitet

Odense Universitet

Campusvej 55

5230 Odense M

Tryk: Syddansk Universitets Trykkeri

Oplag: 600

ISSN: 1399-6096

ISBN: 87-7938-007-7

Indhold

Forord	5
1. Holberg Programmet:	
Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik	7
1.1. Indledende	7
1.2. Modul og master	8
1.3. Uddannelsessteder	8
1.4. Tilrettelæggelse	9
1.5. Normering	11
1.6. Deltagerforudsætninger og meritoverførelse	11
1.7. Moduler i de fem grenvalg	12
1.8. Hvem står bag?	13
2. Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Studievejledning	16
2.1. Modul 1: Kulturkoder	16
2.2. Modul 2: Læringsteorier og praksisformer	18
2.3. Modul 3: Kommunikation	19
2.4. Modul 4: Vejledning og uddannelse i forhold til arbejdsmarkedet	22
2.5. Modul 5: Vejledningen i et krydsfelt	23
2.6. Modul 6: Casestudies: Studievejledning	25
Praktiske informationer	26

Forord

Informationssamfundet stiller høje og komplekse krav til studievejledning. Det hefte, du har i hånden, informerer om en ny studievejlederuddannelse, der er specielt tilrettelagt ud fra behovene i de gymnasiale uddannelser (det almene gymnasium, hf, hhx, htx).

Masteruddannelsen i Gymnasiepædagogik/Studievejledning bruger refleksionsfremmende pædagogik og giver adgang til en omfattende praksisrelateret viden. MA-studerende vil komme i dialog om deres erfaringer og perspektivere disse i mødet med aktuell dansk og international forskning. Uddannelsen vil således styrke deltagernes forudsætninger for at varetage opgaver inden for studievejledning. Masteruddannelsen i Gymnasiepædagogik anvender IT til vejledning og kommunikation på holdene. De mindre projekter ved afslutningen af de første 5 semestermoduler kan ligesom det større afslutningsprojekt i 6. semester tones efter individuelle erfaringer og interesser, således at uddannelsen har indbygget fleksibilitet.

Masteruddannelsen i Gymnasiepædagogik/Studievejledning er tilrettelagt både for nuværende studievejledere og for lærere, der ønsker at erhverve eller styrke deres vejlederkvalifikationer. Uddannelsens enkelte moduler kan vælges efterhånden, som de udbydes – en sådan forskningsbaseret, længerevarende efteruddannelse er anbefalet som en ny mulighed i Undervisningsministeriets rapport om efteruddannelse af gymnasie- og hf-lærere. Vælges uddannelsen i sin helhed, kan der evt. ske godskrivning af visse moduler på baggrund af tidligere uddannelsesforløb. Uddannelsen er tilrettelagt som deltidsundervisning.

Ligesom de øvrige grene er Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Studievejledning planlagt af erfarne specialister: studievejleder Grethe Bay, VUC Århus, kursusleder på studievejlederuddannelsen; studievejleder Inge Carlé, Frederikshavn Gymnasium og hf, Studievejlederforeningen; sekretariatschef Erik Damberg,

DIG; studievejleder Kirsten Enemark, Tietgenskolen, Odense; fagkonsulent Peter Føge Jensen, Undervisningsministeriet; studievejleder Kirsten Rasmussen, Odense Tekniske Skole; studievejleder Benny Wielandt, Gladsaxe Tekniske Skole.

Med en varm tak til arbejdsgruppens medlemmer for en inspirerende indsats, byder vi med glæde kommende brugere velkommen til Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Studievejledning. Uddannelsen vil kunne påbegyndes i 6 byer, spredt over Danmark, pr. 1. september 2000.

Med venlig hilsen

Erik Damberg
sekretariatschef

Finn Hauberg Mortensen
professor, institutleder

1. Holberg Programmet: Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik

1.1. Indledende

Dansk Institut for Gymnasiepædagogik (DIG) er oprettet af Syddansk Universitet i oktober 1998 med det formål at gennemføre forskning og forskeruddannelse i almenpædagogik, fagdidaktik og ledelse i relation til gymnasieområdet (det almene gymnasium, hf, htx, hhx) og i sammenhæng dermed at udbyde faglig, fagdidaktisk og almenpædagogisk videre- og efteruddannelse. Institutet skal desuden opbygge bibliotek og andre samlinger på området.

DIG har fire uddannelsesprogrammer, som henvender sig målrettet til de ansatte i de gymnasiale uddannelsesinstitutioner. Uddannelserne adskiller sig i niveau, omfang og sigte, men har alle til formål at levere ny, forskningsbaseret viden til gavn for udviklingen af den gymnasiale sektor. Masteruddannelsen i Gymnasiepædagogik er den eneste af sin art i Danmark. Den er godkendt af Undervisningsministeriet, og udbydes af Syddansk Universitet under Lov om åben uddannelse.

DIG's uddannelsesprogrammer er opkaldt efter fremragende, danskere med afgørende indflydelse også på vor tids opfattelse af personlighed, pædagogik og videnskabsformidling. Ph.D.-skolen i de gymnasiale uddannelsers almenpædagogik og fagpædagogik har således navnet Kierkegaard Programmet. Det er etableret pr. august 1999, og Ph.D.-stipendiaterne vil ligesom DIG's videnskabelige medarbejdere gennem deres undervisning medvirke til at forankre masteruddannelsen i aktuel forskning. Instituttet har med studiestart pr. september 1999 overtaget undervisningen i Teoretisk pædagogikum for gymnasie- og hf-lærere – Grundtvig Programmet. Ørsted Programmet er ramme om DIG's konferencer.

Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik har navn efter Ludvig Holberg. Han forbandt som oplysningsmand og formidler refleksion, fordybelse og handling. Holberg var internationalt inspireret

som lærer, leder og lærd. Med sit værk og virke har han vist vej til dette nye efter- og videreuddannelsesinitiativ.

Med dette hefte introducerer Dansk Institut for Gymnasiepædagogik Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Ledelse. Dette uddannelsesforløb indgår som ét ud af 5 grenvalg i Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik. Øvrige grenvalg er: Studievejledning, Almenpædagogik, Fagpædagogik og IT-pædagogik. To indledende moduler er grenenes fælles stamme. Sidst i hvert forløb er placeret et projektmodul.

Hver af de 5 uddannelsesforløb kan følges på deltid i 3 år (svarende til 1 års fuldtidsstudier). Forløbene består af 6 moduler, hvoraf de 2 første er fælles. Det er muligt at tage modulerne enkeltvis. Hver især er modulerne sammensat, dels af temaer, der er fælles for holdet, dels af projektopgaver, hvor den enkelte MA-studerende kan vælge fokus ud fra erfaringer og faglighed.

De formelle bestemmelser om Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik, herunder bestemmelser om optagelsesbetingelser og eksamen, fremgår af ministeriets bekendtgørelse om uddannelsen. Der henvises desuden til Studieordningen for Masteruddannelsen i Gymnasiepædagogik ved Dansk Institut for Gymnasiepædagogik, der ligesom bekendtgørelsen fås ved henvendelse til instituttet.

1.2. Modul og Master

Mellem de enkelte moduler etableres normalt ikke progression eller anden sammenhæng, der gør deltagelse i forudgående moduler til en betingelse. Undervisningen i hvert enkelt modul har progression, specialisering og individualisering, idet de er struktureret over sekvensen teori/analyse/handling/analyse.

Modulerne vil blive udbudt, så interesserede kan gennemføre en hel masteruddannelse. Sådanne vil have fortrin i forbindelse med optag til de følgende moduler, men der vil i tilfælde af tompladser blive optaget andre ansøgere til hvert modul.

1.3. Uddannelsessteder

De enkelte moduler af uddannelserne afvikles i byer fordelt over landet, idet der løbende gennem uddannelsen justeres for at opnå minimal transporttid under hensyn til deltagerantal.

Modul 1-2 afvikles i København, Roskilde, Odense, Kolding, Viborg og Århus. Under forudsætning af fornøden tilslutning kan disse moduler også afvikles andetsteds.

Modulerne 3, 4 og 5 i Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Ledelse og Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Studievejledning afvikles i København og Kolding.

Modulerne 3, 4 og 5 i Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Almenpædagogik og Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Fagpædagogik og Masteruddannelse i IT-pædagogik afvikles i Roskilde og Århus.

Weekend-seminarerne i modul 1-6 afvikles i Odense i tilknytning til DIG.

Vejledningsaktiviteter i tilknytning til undervisningen vil ligesom den løbende kommunikation på holdene kunne foregå elektronisk. DIG vil betjene sig af videokonference og andre tekniske hjælpemidler for at sikre alle rimelig adgang til kurserne og de tilknyttede studieaktiviteter, men må overlade det til MA-studerende at sikre sig opkoblinger og andre nødvendige tekniske faciliteter.

1.4. Tilrettelæggelse

Fire generelle forhold fremhæves mht. tilrettelæggelsen:

- kontakten til læreren opretholdes gennem hele forløbet, og dermed også de muligheder, der ligger i at arbejde med et sådant erfaringsrelateret stof på et hold bestående af andre erfarne lærere, som også vil kunne fungere som sparringpartnere i en diskussion af det færdige resultat
- en stor variation i arbejdsformer, inkl. elektronisk kommunikation og andre former for IT-støtte stilles til rådighed, således at undervisningens form kan supplere den overvejelse, der er gjort over forløbet af hvert modul. Det skal ikke blot kunne fungere som led i en samlet uddannelse, men også som et selvstændigt, afsluttet forløb. Der skelnes her mellem, dels en læringsteoretisk bevægelse gennem det enkelte semester (teori 1 – praksis – refleksion – teori 2), dels en metodisk bevægelse fra fælles stof i forelæsningsform på seminarer/ kollokvier via faglig/pædagogisk differentiering i grupper til individuel vejledning og opgaveskrivning.
- variationen i arbejdsformerne muliggør, at et givet hold på én af uddannelserne spalter sig op i grupper, der hver arbejder med

deres vinkler på et givet stof (jf. fx forskellen mellem lederens, vejlederens og underviserens tilgang til konkrete problemstillinger), eller som hver arbejder med deres faglige stof, måske ud fra den samme vinkel. I nogle sammenhænge – fx i forbindelse med de weekend-seminarer, der er indbygget i modulerne – kan sådanne grupper så mødes på tværs af holdgrænserne om emner af fælles interesse. I andre sammenhænge kan flere hele hold deltage samtidig i aktiviteter, fx i gæsteforelæsninger på weekend-seminarerne.

- variationen af arbejdsformer muliggør også en individuel tilrettelæggelse af visse dele af modulerne, såvel indholds- som arbejdsmæssigt. Også dette indebærer en stor fleksibilitet for tilrettelæggelsen og dermed for en økonomisk rentabel drift af uddannelserne.

De MA-studerende må påregne meget hjemmearbejde i form af selvstudium og opgaveløsning. DIG vil ved optagelsen blandt underviserne stille en vejleder til rådighed for hver MA-studerende. Instituttet vil ligeledes give den MA-studerende adgang til sine samlinger. Der vil i tilknytning til de enkelte hold og uddannelser blive åbnet elektroniske kontaktfora på DIG.

De enkelte moduler afsluttes med en prøve: En mindre projekt-opgave, der forelægges til mundtlig diskussion på det afsluttende weekend-seminar efter modul 1-5 – og en masterafhandling, der ligeledes forelægges til diskussion på et weekend-seminar efter modul 6.

Fællesmodul for alle uddannelser er: Kulturkoder og Læringsteori-er og praksisformer.

Fællesmodul for Almenpædagogik og Fagpædagogik er: Fagsyn og curriculum.

Fællesmodul for Fagpædagogik og IT-pædagogik er: IT og faget.

Videre er det et fælles træk for alle fem uddannelser, at der i 6. modul udarbejdes én eller flere case-studies inden for det pågældende felt, men gerne med tilvalg af problemer og emner fra andre dele af programmet. MA-studerende vil i den sammenhæng formentlig have udbytte af aktiviteter på tværs af grænsen mellem de enkelte uddannelser: formentlig gælder det både i videnskabsteori og metodik og i forbindelse med fremlæggelsen af afhandlingerne til debat.

Ligesom de obligatoriske moduler kan også fællesmodulerne præges mht. indhold og tilgang af den uddannelse, hvori de indgår – en del af undervisningen kan differentieres, evt. i form af individuel vejledning (jf. beskrivelsen af de enkelte uddannelser).

1.5. Normering

En afsluttet masteruddannelse er normeret til ét årsværk, som afvikles på tre år, altså på 6 semestre à 14 uger à 3 konfrontationstimer (k.t.)

Det valgte studietempo skulle sikre, at kursister med fuldtidsarbejde kan følge undervisningen. Kursusundervisningen søges af samme årsag afholdt om aftenen.

I første studieår afholdes i hvert af de to semestre: kursusundervisning i 8 uger (24 k.t.), ét weekend-seminar (6 k.t.) samt en opgaveskrivning under individuel vejledning i en periode på 4 uger (12 k.t.).

I andet studieår afholdes i hvert af de to semestre: kursusundervisning i 8 uger (24 k.t.), én sommerskole eller ekskursion (efterår, 12 k.t.), ét weekend-seminar (forår, 6 k.t.) samt opgaveskrivning under individuel vejledning i en periode på 4 uger (12 k.t.).

I tredje studieår afholdes i hvert af de to semestre: weekend-seminar (12 k.t.) samt en opgaveskrivning under individuel vejledning i en periode på 8 uger (24 k.t.). Den samlede timetalsbelastning på udfærdigelsen af master-opgaven vil derfor svare til som minimum 1/5 af det samlede timetal.

Konfrontationstimebelastning for kursister: 1. semester: 42 k.t.; 2. semester: 42 k.t.; 3. semester: 48 k.t.; 4. semester: 42 k.t.; 5. semester: 36 k.t.; 6. semester: 36 k.t.

1.6. Deltagerforudsætninger og meritoverførelse

Masteruddannelserne henvender sig til professionelt erfarne erhvervsaktive ledere, vejledere og lærere, jf. herom i beskrivelsen af de enkelte uddannelser.

Meritoverførselsregler til og fra masteruddannelserne udformes efter følgende retningslinier:

Der kan i alt til den enkelte masteruddannelse kun meritover-

føres kurser svarende til 2 moduler, men det sker efter en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Masteruddannelsen kan delvis eller som helhed gennemføres som selvstudium med begrænset vejledning, således at en erhvervelse af graden kan ske efter eksamen i de moduler, som rester efter evt. meritoverførelse.

Enkeltmoduler afsluttet med prøve kan senere indgå i en masteruddannelse med fuld merit under forudsætning af, at de hører til blandt modulerne i den pågældende uddannelse.

En afsluttet masteruddannelse og afsluttede moduler kan efter konkret vurdering indgå som meriterende afløsning af dele af kursuskravet til DIG's Ph.D.-uddannelse. Der kan i den forbindelse kun ske afløsning af begrænsede dele af forskeruddannelseskurserne og kun i den udstrækning dette godkendes af vejleder og institutleder.

Almenpædagogiske og fagpædagogiske kurser gennemført i andet regi kan efter konkret vurdering give merit i de tilsvarende masteruddannelser, forudsat at de pågældende kurser, dels er forskningsbaserede og afsluttet med eksamen, dels er bestået på rimeligt niveau og endelig indholdsmæssigt modsvarer modulerne i den pågældende masteruddannelse.

I forbindelse med en evt. udvidelse af pædagogikum vil der efter nærmere regler kunne godskrives elementer herfra i en masteruddannelses første og evt. andet modul under forudsætning af, at de pågældende elementer er relevante og bestået på rimeligt niveau. Der kan i den forbindelse kun ske en begrænset reduktion af kravet til masteruddannelsen.

Allerede gennemført overbygningsuddannelse på studievejlederuddannelse kan efter konkret vurdering godkendes som del af masteruddannelsen i vejledning.

Ledelseskurser gennemført i andet regi kan efter konkret vurdering godkendes som del af masteruddannelsen i ledelse.

Sager vedr. meritoverførelse afgøres efter den for universitetsstudier almindelige procedure.

1.7. Moduler i de fem grenvalg

Indholdet af modulerne i hvert af de 5 uddannelsesforløb er beskrevet i et hefte svarende til det nærværende, hvor Masteruddan-

nelse i Gymnasiepædagogik/Ledelse beskrives detaljeret. De øvrige uddannelsesforløb indeholder flg. moduler:

Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Ledelse

Modul 1: Kulturkoder; Modul 2: Læringsteorier og praksisformer; Modul 3: Kommunikation; Modul 4: Ressourcestyring; Modul 5: Strategisk ledelse; Modul 6: Casestudies: Lederskab.

Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Studievejledning

Modul 1: Kulturkoder; Modul 2: Læringsteorier og praksisformer; Modul 3: Kommunikation; Modul 4: Vejledning og uddannelse i forhold til arbejdsmarkedet; Modul 5: Vejledningen i et krydsfelt; Modul 6: Casestudies: Studievejledning.

Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Almenpædagogik

Modul 1: Kulturkoder; Modul 2: Læringsteorier og praksisformer; Modul 3: Klasserummet, elever og lærere; Modul 4: Fagsyn og curriculum; Modul 5: Skoleudvikling; Modul 6: Casestudies: Almenpædagogik.

Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Fagpædagogik

Modul 1: Kulturkoder; Modul 2: Læringsteorier og praksisformer; Modul 3: Fagsyn og curriculum; Modul 4: Faget set i et udviklingsperspektiv; Modul 5: IT og faget; Modul 6: Casestudies: Fagpædagogik.

Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/IT-pædagogik

Modul 1: Kulturkoder; Modul 2: Læringsteorier og praksisformer; Modul 3: Redskaber, forudsætninger og roller; Modul 4: IT-udviklingen; Modul 5: IT og faget; Modul 6: Casestudies: IT-pædagogik.

1.8. Hvem står bag?

Planlæggere

Planlægningsgruppen bag Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Studievejledning er nævnt i forordet. For så vidt angår de øvrige grene har flg. medvirket:

Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Ledelse: rektor Marianne Abrahamsen, Marselisborg Gymnasium; rektor Jens Thodberg Bertelsen, Odense Katedralskole; rektor Niels Clausen, Frederikssund Gymnasium; lektor Jørgen Gleerup, Institut for Litteratur, Kultur og Medier, Syddansk Universitet; vicedirektør Carl Korup, Vejle Handelsskole; professor Finn Hauberg Mortensen, DIG; rektor Lene Pind, Tornbjerg Gymnasium; lektor Peter Henrik Raae, HFC Efterslægten.

Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Almenpædagogik: adjunkt Tine Bak, Vestre Borgerdyd Gymnasium og Kursuscenter, studiekredskonsulent; sekretariatschef Erik Damberg, DIG, lektor Adda Hæstrup, Svendborg Gymnasium, gymnasiemedarbejder i Fyns Amt; lektor Erik Prinds, Viborg Amtsgymnasium og HF, medl. af GL's hovedstyrelse; lektor Knud Rasmussen, Marselisborg Gymnasium, kursusleder ved Teoretisk Pædagogikum; lektor Lilian Zøllner, DIG.

Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Fagpædagogik: lektor Benny Christensen, Fyns Studenterkursus, Historielærerforeningen; lektor Inge Dalsgaard, Formand for Dansklærerforeningen; fagkonsulent Claus H. Christensen, Uddannelsesstyrelsen, Undervisningsministeriet, fysik; sekretariatschef Erik Damberg, DIG; fagkonsulent Lars Damkjær, Uddannelsesstyrelsen, Undervisningsministeriet, romanske sprog; lektor Jørgen Dejgaard, Nyborg Gymnasium og HF, matematik og musik; forskningsmedarbejder, lektor Harry Haue, DIG; lektor Jørgen Husballe, Viborg Katedralskole, historie; fagkonsulent Lise Lauersen, Uddannelsesstyrelsen, Undervisningsministeriet, billedkunst og design; lektor Anne Winther Petersen, Himmelev Gymnasium, Matematiklærerforeningen; lektor Anne Kirsten Pettitt, Vestfyns Gymnasium, Engelsklærerforeningen; lektor Lars Westergaard, Fyns Studenterkursus, idræt.

Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/IT-pædagogik: fagkonsulent Claus Gregersen, Undervisningsministeriet, datalogi; lektor Jens Bang Jensen, Svendborg Gymnasium, datavejleder; ledende faglærer Bruno Jørgensen, Odense Tekniske Gymnasium, datavejleder; lektor Anne Frausing, formand for Datalærerforeningen; forsk-

ningsmedarbejder Claus Michelsen, DIG; lektor Per Morgen, Fysisk Institut, Syddansk Universitet; lektor Hans Erik Pedersen, Midtfyns Gymnasium, datavejleder; lektor Anne Scott Sørensen, Institut for Litteratur, Kultur og Medier, Syddansk Universitet.

Lærere

Som undervisere på Masteruddannelsen i Gymnasiepædagogik vil blive inddraget lærere samt forskere med speciale i områder, der ikke er dækket af DIG.

I øvrigt vil MA-studerende blive undervist af instituttets stab af videnskabelige medarbejdere: cand.mag. Erik Damberg; mag.art. Harry Haue; cand.mag. Ellen Krogh; cand.scient. Claus Michelsen; cand.psych. Sten Clod Poulsen; cand.mag. Peter Henrik Raae; cand.pæd. Lilian Zøllner, Ph.D.

Desuden medvirker DIG's Ph.D.-stipendiater: mag.art. Claus Engstrøm; mag.art. Bodil Hedeboe; cand.mag. Jesper Thøis Madssen; cand.mag. Tanja Miller; cand.mag. Ole Emil Rasmussen; cand.scient. Verner Schilling; cand.mag. Ulla Senger; cand.mag. Elsebeth Toft; cand.mag. Dorthe Uldall; cand.mag. Niels V. Vogensen; cand.mag. Lisbeth Wiese.

Koordinatorer

Den overordnede koordination af Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik varetages af Erik Damberg, DIG.

Koordinationen af masteruddannelsens enkelte grene er fordelt som følger:

Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Ledelse: rektor Jens Thodberg Bertelsen, Odense Katedralskole; vicedirektør Carl V. Korup, Vejle Handelsskole og Sten Clod Poulsen, DIG.

Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Studievejledning: Peter Henrik Raae, DIG og Erik Damberg, DIG.

Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Almenpædagogik: Sten Clod Poulsen, DIG; Peter Henrik Raae, DIG og Lilian Zøllner, DIG.

Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Fagpædagogik: Harry Haue, DIG; Ellen Krogh, DIG og Claus Michelsen, DIG.

Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/IT-pædagogik: Harry Haue, DIG; Claus Michelsen, DIG.

2. Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/ Studievejledning

Masteruddannelsen i Gymnasiepædagogik/Studievejledning skal videreudvikle MA-studerendes kompetencer i forhold til vejledningsarbejdet. Den giver forskningsbaseret indsigt i vigtige vejledningsområder og er struktureret, så den supplerer de forskelle, som er mellem studievejlederuddannelser knyttet til de forskellige gymnasiale uddannelser. Den giver indsigt i forhold mellem vejledningsteori og -praksis.

Videre giver den MA-studerende forudsætninger for på forskningsmæssig basis at medvirke til fortsat udvikling af vejledningen inden for og på tværs af skoleformerne.

Masteruddannelsen i vejledning henvender sig til vejledere ved de gymnasiale uddannelser med minimum 3 års vejledererfaring.

Denne masteruddannelse sætter den MA-studerende i stand til: at vurdere studievejledningens rolle, funktion og handlingsmuligheder i forhold til et differentieret uddannelsesbillede; at vurdere og anvende de forskellige vejledningsstrategier i forhold til forskellige vejledningssituationer; at udvikle studievejledningens mange arbejdsområder på baggrund af en forskningsbaseret viden.

2.1. Modul 1: KULTURKODER

Modulet har til formål at give den MA-studerende indblik i forhold i den samfundsmæssige udvikling, som har betydning for uddannelsernes og skolernes udvikling og funktion. Uddannelse er ikke længere et 'beskyttet område', men må som andre kulturfænomener til stadighed legitimere sig og spille med mange parter: en stat, der i lyset af videnssamfundet sætter stadig mere fokus på uddannelse, læring og effektivitet; et marked, der stiller øgede og individualiserede krav; en forskning, der både ekspanderer og bliver

mere tværfaglig; faglige foreninger, der engagerer sig både i organisation, ledelse og faglig identitet; samt endelig et samfund, hvis normer og værdier er under forandring og under pres fra globaliseringen og det multikulturelle samfund.

Tema 1: Politiske og kulturelle signaler i forhold til forskellige uddannelses-syn

De gymnasiale ungdomsuddannelser er dynamiske institutioner, der skal kunne kommunikere med interessenter, der ikke altid har sammenfaldende interesser: stat, marked, faglige organisationer, andre forsknings- og uddannelsesinstitutioner mm.

Der anlægges kulturelle, symbolske og diskursteoretiske synsvinkler på de sammensatte institutionelle og samfundsmæssige forhold, som de gymnasiale ungdomsuddannelser i disse år skal udvikle deres identitet og profil i forhold til, ligesom der introduceres til væsentlige (nationale og internationale) grundsyn på uddannelse, som fx økonomiske og humanistiske.

Tema 2: Organisationskultur og skolekultur

Organisationskulturen er vigtig for de gymnasiale ungdomsuddannelsers læringsmiljø. Der introduceres til forskellige teorier om organisationskultur med relevans for uddannelsesinstitutioner, herunder funktionalistiske og systemteoretiske med sigte på den lærende organisation, samt symbolteori og diskursteori med henblik på analyse og håndtering af information og kommunikation. Formålet er at sætte de MA-studerende i stand til at kunne analysere de væsentligste træk i egen skolekultur, samt at kunne identificere forskellene mellem egen skolekultur og andre relevante samspilspartneres kultur.

Tema 3: Psykologi og socialisering

Der introduceres i overblikksform til udviklingen inden for psykologien med vægt på de seneste års drejning imod det kulturelle felt, og til socialkonstruktivismen og dens betydning for undervisning, læring og arbejdsmiljø. Der arbejdes med identitetsudvikling i det moderne samfund.

Tema 4: Familiekultur og ungdomskultur

Der introduceres til forskellige teorier om familiens og ungdomskulturernes forvandlinger under senmoderniteten, herunder teo-

rier om det aftraditionaliserede refleksive samfund, videnssamfundet og risikosamfundet, og disse teorier betragtes i lyset af kravet om livslang læring. Endvidere arbejdes der med livsstil og livshistorie med henblik på tematisering af elevers og kursisters motivations- og læringsformer.

Tema 5: Kulturmøde og kulturforskelle

Der arbejdes bl.a. via casemateriale med brydninger og medspilsituationer i forskellige typer af kulturelle møder: skolekulturer, ungdomskulturer, kønskulturer og etniske kulturer, samt faglige, administrative og politiske kulturer. Endvidere diskuteres begrebet professionalismisme i lyset af kulturmøder.

Tema 6: Skolekultur, skolehistorie og skoleudvikling

Ud fra et internationalt og nationalt perspektiv arbejdes med skolens rolle i det moderne samfund, skolens kultur(er) og deres betydning for praksis.

Der introduceres i overblikksform til de gymnasiale ungdomsuddannelsers historiske og kulturhistoriske udvikling som baggrund for en diskussion af uddannelsernes forskellige profiler vedr. faglighed, læringsmiljø, organisation og ledelse.

2.2. Modul 2: LÆRINGSTEORIER OG PRAKSISFORMER

Modulet har til formål at give den MA-studerende overblik over de internationale og nationale problemstillinger i de gymnasiale ungdomsuddannelser, der knytter sig til læringsstrategier, praksisformer i undervisningen, og udviklingsstrategier for nye kompetencemål og læringssyn. Gennem analyser og cases erhverver den MA-studerende sig viden om den teoretiske baggrund og praktisk erfaring på området.

Tema 1: Uddannelsesmål og dannelsesmål

Der arbejdes med dannelsestænkning og uddannelsestænkning i nationalt og internationalt perspektiv. Forskellige dannelsesteorier og kompetence- og kvalifikationsbegreber præsenteres og sættes i relation til samfundsmæssige, uddannelsesmæssige og etiske/moralske perspektiver og mål.

Tema 2: Pædagogiske holdninger og læringsstrategier

Der præsenteres en række væsentlige pædagogiske grundholdninger og læringsstrategier, herunder kognitive teorier (bl.a. konstruktivisme), kulturhistoriske skoler og psykodynamiske teorier. De pædagogiske traditioner, der er forbundet med humanistiske, naturvidenskabelige og æstetiske fag beskrives.

Tema 3: Implementering af nye læringssyn og pædagogiske metoder

Der arbejdes med nye pædagogiske vinkler. Forskellige modeller for bl.a. implementering af udviklingsarbejde vurderes i relation til international og national udvikling. Der ses på læringsmiljøets betydning, samspillet mellem pædagogik og dannelsesteori, evaluering samt udviklingsstrategier for samspillet mellem pædagogik, kompetencemål og dannelse. En vurdering af brug af IT-medierne indgår i modulet.

Tema 4: Undervisningens organisering

Der arbejdes med forskellige modeller og strukturer for undervisningens organisering. Forholdet mellem forskellige organisations- og arbejdsformer diskuteres i relation til forskellige læringssyn samt til undervisningens rammer: fagbeskrivelser, overenskomster, årsplanlægning, bekendtgørelser, læremidler, læringsmiljøer og bygninger, økonomiske investeringer og vilkår.

Tema 5: Lærer- og elevmedansvar og demokrati

Der arbejdes med forskellige demokratiopfattelser (formelle og uformelle) og organisationsmodeller, elev- og medarbejderrettigheder og -ansvar, projektmodeller, bekendtgørelser og lovgivning.

Tema 6: Kompetenceudvikling og efteruddannelsesstrategier

Der arbejdes med etableringen af den 'lærende skole': efteruddannelsesstrategi, efteruddannelsesplan for faglig opdatering, principper for efteruddannelse af ledere og lærere (faglig, fagdidaktisk, generel pædagogisk, personlig og andet).

2.3. Modul 3: KOMMUNIKATION

Studievejlederen kommunikerer i et stadig mere differentieret uddannelsesbillede. Eksternt har 'interessenterne' i skolen – forældre,

arbejdsmarked, det politiske system m.fl. – behov for at få et præcist billede af skolen og dens tilbud i forhold til en kompleks uddannelses- og jobsituation. Internt er studievejlederens kommunikation med kolleger og ledelse vigtig, ligesom kommunikationen med eleverne i vejledningssituationen har stor betydning.

Modulets formål er at give den MA-studerende den videns- og færdighedsmæssige baggrund for at kunne påtage sig rollen som formidlings- og samspilspartner i dette uddannelsesbillede.

Tema 1: Skolens image i lokalsamfundet

Der arbejdes med at udvikle kendskab til og forståelse af uddannelsesinstitutionens interne kommunikationskanaler og -muligheder. Herunder inddrages også konfliktstyring og forhandlingsteknikker. Den MA-studerende skal tilegne sig en forståelse, dels af uddannelsesinstitutionens funktionsmåde i relation andre uddannelses tilbud, dels af uddannelsesinstitutionens kommunikation med eksterne interessenter.

Desuden skal den MA-studerende tilegne sig viden om og færdigheder i formidling og præsentation af uddannelsesinstitutionens profil og faglige indhold, samt i teori og praksis tilegne sig en dybtgående viden om gennemførelse af projekter og samarbejder fra idé til virkelighed, herunder udarbejdelse af idéoplæg, forhandling og innovationsteknikker.

Tema 2: Den uproblematiske samtale

Samtalen er for vejlederen vejledningens kernepunkt og dens vigtigste værktøj. Samtalen og dens udøvelse ses her i relation til filosofiske og psykologiske paradigmer med det formål at give den MA-studerende en viden om samtalens præmisser, strategier og mål, som de er repræsenteret gennem de forskellige vejledningsteorier.

Den MA-studerende skal tilegne sig forskellige samtalemodellers psykologiske og/eller filosofiske grundlag og deres gennemførelse i teori og praksis. Der arbejdes med forskellige samtalemodellers anvendelsesområder og resultater samt med at udvikle samtalefærdighederne i praksis, så den MA-studerende med baggrund i sin teoretiske viden om samtaler kan gennemføre samtaler efter forskellige modeller.

Tema 3: Den vanskelige samtale

Målet er at give den MA-studerende kompetence til at kunne gennemføre vanskelige samtaler med elever og/eller kolleger/medarbejdere.

Der arbejdes med de modstridende forventninger til samtalen, med accept og forståelse, opmuntringer og tavshed, ordløse signaler og ikke-verbale sprog. Der arbejdes med forskellige samtaleformer: personal construct-samtaler (konstruktivisme), personcentrerede samtaler i øvrigt, målstyrede samtaler, samt med integration af samtalemodeller.

Samtaleformerne relateres til teorier om krise og nyorientering samt til teorier om supervision og kollegabaseret vejledning.

Tema 4: Handlingsplaner og udviklingssamtaler

Målet er, at den MA-studerende skal kunne vurdere handlingsplaners metodiske grundlag, de vejledningsetiske problemstillinger og de samtalefærdigheder, der er knyttet til sådanne planer.

Udgangspunktet er, at handlingsplaner og udviklingssamtaler er vigtige vejledningsredskaber for den vejledningssøgende, vejlederen og samfundet. De kan give den vejledningssøgende hjælp til at få overblik over og blive bevidst om egne erfaringer, viden og kompetence og derigennem give den vejledningssøgende en bedre baggrund for at udvikle nye handlingsmuligheder.

Den MA-studerende skal erhverve sig kendskab til de vejledningsmetodiske teorier, der ligger til grund for udformning af handlingsplaner, samt erhverve sig indsigt i de etiske problemstillinger, handlingsplaner rejser både for vejledningssøgende, vejleder og samfund. Desuden skal den MA-studerende erhverve sig teoretisk kendskab til udviklingssamtalens særlige samtaleteknikker.

Tema 5: Gruppevejledning/kollektiv vejledning

Målet er, at den MA-studerende udvikler sine færdigheder inden for gruppevejledning og kollektiv vejledning.

Der arbejdes med forskellige modeller og metoder, med strategier for sammensætning af grupper/hold i forskellige vejledningssituationer samt med gruppeprocesser og gruppedynamik.

Desuden diskuteres planlægning, afvikling og vurdering af kollektive arrangementer.

2.4. Modul 4: VEJLEDNING OG UDDANNELSE I FORHOLD TIL ARBEJDSMARKEDET

Formålet er at den MA-studerende erhverver sig et generelt overblik over de dele af uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet, som er vigtige i et vejledningsperspektiv. Der skal sikres fortrolighed med generelle principper og udviklingstendenser i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Vejledningsteorier og -metodik sættes i relation til den hastige ændringstakt i kvalifikationskravene i samfundet.

Tema 1: Vejledningsteorier

Målet er, at den MA-studerende får viden om forskellige vejledningsteorier og får indsigt i sammenhængen mellem pædagogisk praksis og vejledningspraksis.

Der arbejdes med forskelle og ligheder mellem vejledningsteoriene – fx konstruktivistisk vejledning, Rogers-præget vejledning, gruppevejledning, undervisningsbaseret vejledning, samt med vejledning forstået som en læreproces. Desuden arbejdes med fænomenerne empati og konfrontation samt med elevens medansvar for læringen.

Tema 2: Vejledningsteknik i forbindelse med uddannelses- og erhvervsvalget

Målet er, at den MA-studerende på baggrund af afdækning og systematisering af faktorer, som har betydning for den enkeltes valg af uddannelse og erhverv, skal opnå sikkerhed i at anvende forskellige metoder i denne type vejledning.

Der arbejdes med egenskabs- og faktorteorier, med teorier om karrierevalg og individuel uddannelsesplanlægning, samtaletræning fokuseret på uddannelsesvalg og erhvervsvalg, barrierer og restriktioner i valgsituationen, opstilling af uddannelsesplaner af forskellige typer, udslusningsvejledning samt anvendelse af gruppevejledning/kollektiv vejledning.

Tema 3: Udvikling i kvalifikationskrav på arbejdsmarkedet

Målet er, at den MA-studerende erhverver sig overblik over de kvalifikationskrav, som gælder i forskellige dele af arbejdsmarkedet, og kan arbejde med analytiske metoder til sammenfatning og forklaring af udviklingen.

Der arbejdes med teorier og undersøgelser af udviklingen på arbejdsmarkedet, analyser af kvalifikationer på arbejdspladsen, overgangsproblemer fra uddannelsessystem til arbejdsmarkedet, udførelsen af jobfunktioner samt med uddannelsesplaner med udgangspunkt i virksomheder.

Der arbejdes med internationaliseringens konsekvenser og muligheder.

Tema 4: Uddannelsessystemet

Målet er, at den MA-studerende opnår et sikkert overblik over strukturen og ændringstendenser i uddannelsessystemet, herunder kendskab til de krav, som hovedtyper af uddannelser kræver honoreret. Sammenhængen mellem kvalifikationskrav i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet analyseres.

Der arbejdes med bl.a. undersøgelser af og teorier om udviklingen i uddannelsessystemet, studiemetoder i forskellige dele af uddannelsessystemet, overgangsproblemer fra gymnasial uddannelse og til videregående uddannelse, merit og frafald samt med internationaliseringens konsekvenser og muligheder, herunder principper bag forskellige landes uddannelsessystemer og vejledningsordninger.

2.5. Modul 5: VEJLEDNING I ET KRYDSFELT

Formålet er, at den MA-studerende kan analysere vejledningens funktion og rolle på det samfundsmæssige, det institutionelle og på det individuelle plan. I forbindelse hermed undersøges de opgaver, som vejledningen varetager på hvert af de tre nævnte niveauer. På baggrund af vejledningsetik og professionelle standarder arbejdes med de undertiden konkurrerende interesser, der søger at påvirke vejledningen, og med deres nedslag i konkrete vejledningssituationer.

Tema 1: Vejledningssystemets organisation og opbygning

Målet er, at den MA-studerende opnår indsigt i samspil og modspil mellem forskellige vejledningsmåder, -områder og -strukturer.

Der arbejdes med vejledning i uddannelsessektoren, på arbejdsmarkedet, i den amtslige og kommunale sektor, vejledning for særlige målgrupper samt med central og regional samordning af vejledningen og vejledningsstrukturer i andre lande.

Tema 2: Vejlederen som netværksbygger og netværksholder

Målet er, at den MA-studerende kan analysere vejlederrollen i et udviklingsperspektiv.

De organisatoriske dele af vejledning systematiseres, og der arbejdes med vejlederens interne samarbejdsrelationer, forholdet til ledelsen og andre ansatte samt relationen til eksterne samarbejdspartner. Desuden diskuteres en afgrænsning af vejlederrollen i forhold til undervisning, ligesom der arbejdes med informationsformidling og sagsbehandling samt med ansvarsfordeling mellem den vejledningssøgende og vejlederen.

Tema 3: Vejledningens samfundsmæssige funktion. Etik i vejledning

Målet er, at den MA-studerende kan arbejde med forskellige syn på vejledningens funktioner og betydning for samfundet.

Etik og professionelle standarder i vejledning diskuteres, og der arbejdes med teorier og undersøgelser af vejledningens samfundsmæssige værdi og funktion, med vejledningsetiske principper, og med konfliktflader og praksis samt med professionalisme i vejledningen.

Tema 4: Jura og vejledningen

Målet er, at den MA-studerende erhverver sig viden om de juridiske principper og regler, der gør sig gældende på vejledningsområdet.

Der arbejdes med følgende områder: lovgivningsprincipper inden for uddannelse og arbejdsmarked, forvaltningslovgivning (bl.a. tavshedspligt og oplysningspligt), principper i sagsbehandling, regler for SU og anden støttelovgivning – samt med ansvarsfordelingen.

Tema 5: Kvalitetsudvikling, forsøgs- og udviklingsarbejder og evaluering

Målet er, at den MA-studerende erhverver sig overblik og færdighed i metoder og principper i forbindelse med kvalitetsudvikling på vejledningsområdet. Den MA-studerende skal stifte bekendtskab med forsøgs- og udviklingsarbejder samt opnå konkrete erfaringer i opstilling af strategier og praksisformer for evaluering af såvel egen vejledning som vejledning på institutionsniveau.

Der arbejdes bl.a. med principper for måling og udvikling af kvalitet, herunder forskellige evalueringsteorier og strategier.

Tema 6: International vejledning

Målet er, at den MA-studerende forstår dansk vejledning i relation til principper bag opbygning af tilsvarende systemer i andre lande, med henblik på at kunne navigere i relation til andre landes vejledning.

Der arbejdes med gennemgang og analyse af hovedprincipper bag opbygning af forskellige vejledningssystemer, såvel nationalt som internationalt.

2.6. Modul 6: CASESTUDIES: STUDIEVEJLEDNING

Formålet er at give indblik i videnskabelige teorier og metoder i arbejdet med casestudies fra uddannelsens fagområder.

Der arbejdes med deltagernes egne rapporter og observationer.

Praktiske informationer

Pris:

Enkeltmodul	kr. 10.000,00
2 moduler	kr. 15.000,00
Hele forløbet (6 moduler)	kr. 40.000,00

Tilmelding:

Senest 15.4. 2000. For MA-studerende med egenfinansiering er sidste frist for tilmelding 1.6. 2000.

Start:

1.9. 2000

Yderligere information

Et informationshefte om hver uddannelse samt ansøgningskema kan fås ved henvendelse til:

Dansk Institut for Gymnasiepædagogik,
Syddansk Universitet – Odense Universitet,
Campusvej 55, 5230 Odense M

Tlf. 6550 3640, e-mail: dig@dig.sdu.dk
eller informationshefter og ansøgningskema kan findes på
www.dig.sdu.dk

Ved henvendelse til instituttet kan du også få yderligere oplysninger vedr. uddannelsernes faglige indhold og studieforholdene.